

چالشهای مدیریت در ورزش نیروهای مسلح

سردار درخشان

چکیده

با مراجعه به تجارب گذشته و اطلاعات موجود خود و مدیران فعلی و قبلی، عناوین زیر را می‌توان مهمترین چالشهای مدیریت در ورزش نیروهای مسلح نام برد. (با توجه به نبود منابع نظری مناسب در داخل و خارج، موارد زیر از تحقیقی در این زمینه استخراج شده است).

- ۱- پراکندگی دیدگاه‌ها و نظریات مسئولان نیروهای مسلح به مقوله ورزش و تربیت بدنی و کارکردهای آن
- ۲- نبودن طرح جامع در ورزش نیروهای مسلح
- ۳- کمبود نیروی انسانی کارآمد و متخصص
- ۴- عدم به کارگیری مدیران مناسب آموزش دیده در مناصب ورزشی نیروهای مسلح
- ۵- نبودن ساختار مناسب و هماهنگ در بخشهای مختلف نیروهای مسلح
- ۶- کمبود بودجه و امکانات
- ۷- مشکلات حفاظتی و امنیتی
- ۸- عدم همکاری کامل بخشهای مختلف ورزشی کشور
- ۹- ضعف در پرداختن و توجه به ورزش قهرمانی مخصوصاً در سطوح بین‌المللی
- ۱۰- کمبود فضا و تأسیسات ورزشی
- ۱۱- عدم ارتباط با نیروهای مسلح دیگر کشورها در جهت بهره‌برداری از تجارب و امکانات آنها

مدیریت در ورزش نیروهای مسلح واقعاً با چه چالش‌هایی روبه روست؟ برای جواب این سؤال، کوشش شد تمامی منابع ممکن و در دسترس، بررسی شود. تلاش برای یافتن مطلبی در اینترنت نتیجه‌ای در بر نداشت و هیچ مطلبی مرتبط با موضوع، یافت نشد. از جمله راه‌های ممکن که به نظر می‌رسد هم جدید است و هم می‌تواند بیشترین بهره را دربرداشته باشد، بررسی موضوع از دید مدیران نیروهای مسلح است. بنابراین مواردی که به نظر می‌رسید، تهیه، و سپس با بعضی از افراد صاحب‌نظر، مشورت شد و سرانجام به صورت پرسشنامه‌ای درآمد. پرسشنامه بین تمامی افراد صاحب‌نظر توزیع شد؛ یعنی بین مدیران ورزشی سپاه، ارتش، ناجا، ستاد کل ن.م و همچنین مدیران ارشد ورزش کشور که به گونه‌ای با ورزش ن.م در ارتباط بودند. بعلاوه کارشناسان و دانشگاهیانی که در مقاطعی با ورزش ن.م همکاری، و افرادی که قبلاً در ورزش ن.م مدیریت کرده اما اکنون بازنشسته یا مأمور و یا منتقل شده‌اند. پس از جمع‌آوری تجزیه و تحلیل شد. در مجموع، ۵۰ پرسشنامه توزیع شد که در نتیجه ۴۳ پرسشنامه تکمیل و بازگردانده شد که رقم قابل قبولی است. بعضی از پاسخ‌دهندگان، متأسفانه به برخی از بعضی سؤالات پاسخ نداده‌اند که احتمالاً ناشی از عدم توجه کافی بوده است. پشت پرسشنامه اصلی، جایی مشخص شد تا پاسخ‌دهندگان، مشکلات و نظریات خود را بنویسند که خوشبختانه با استقبال روبه‌رو گردید. در مجموع موارد خوبی را هم می‌توان یافت که ضمن پیوست کردن موارد جدید، مختصراً بعضی از آنان تحلیل خواهد شد.

تجزیه و تحلیل نتایج

ضمن ارائه پیوستهای ۱ و ۲ که نشان‌دهنده دیدگاه‌های پاسخ‌دهندگان در رتبه‌بندی مشکلات ورزشی در مدیریت ن.م است، توضیحات ذیل، ارائه می‌شود:

از دیدگاه، مسئولان ورزشی ن.م بزرگترین مشکل ورزش، نبودن طرح جامع ورزش

در ن.م است. موضوعی که باعث سردرگمی و بلا تکلیفی مدیران ورزش ن.م است و آنها واقعاً نمی دانند که اهداف آنان باید چه باشد و این اهداف چگونه اولویت بندی شود و چه مسیری را باید برای رسیدن به آنها طی کرد و چه کارهایی در این مسیر باید انجام شود. موضوعی که در ورزش کشور هم وجود دارد و به گونه ای تأکید و دنبال می شود. در حال حاضر در هر بخش نیروهای مسلح، موضوعی مورد تأکید و توجه قرار می گیرد که ممکن است در بخش دیگر مورد توجه قرار نگیرد.

موضوع بعدی، نبودن ساختار مناسب و هماهنگی در ورزش ن.م است. این موضوع یکی از مسائل مهم است که در سه قسمت مهم ورزش ن.م یعنی سپاه و ارتش و ناجا، جایگاه، بخوبی ارتقا یافته اما متزلزل است و در ساختار رسمی مصوب ثبت نشده است و بیشتر با تلاش مدیران فعلی و حمایت مسئولان فعلی این ارتقا صورت می پذیرد و ممکن است همیشه این گونه نباشد و با تغییر و تحوّل تنزل یابد.

جایگاه ورزش در ستاد کل ن.م، که محل اصلی بسیاری از تصمیم گیریهاست، در سطح بسیار پایینی است. همین موضوع باعث ایجاد ناهماهنگی در وظایف و شیوه های عمل بین ستاد کل ن.م و نیروها در ورزش شده است. مشکل بزرگ دیگر هم که در متن اصلی پاسخ به آن اشاره شده، عدم هماهنگی در این ساختار است که خود این ساختارهای ناهمگون، کارکردهای این تشکیلات را تحت تأثیر قرار داده و مجموعاً مشکل آفرین شده است. اما سومین مشکل هم از دیدگاه مدیران و پاسخ دهندگان، پراکندگی دیدگاهها و نظریات مسئولان نیروهای مسلح نسبت به ورزش است که علت آن می تواند یکی از مسائل ذیل باشد:

- بخشی از نیروهای مسلح ما براساس طرح تدوین شده قبلی شکل نگرفته است و فرماندهان و مسئولان آنها هم براساس نیاز یکسان جذب نشده اند.
- نبودن آموزشهای یکسان باعث بروز نوعی اختلاف و دیدگاه بین آنان شده است.

- نقش مسئولان و مدیران ورزش هم در این پراکندگی دیدگاه‌هایی تأثیر نبوده است. آنان که همانند دیگر فرماندهان و مدیران هر کدام به شکلی جذب شده و آموزش دیده‌اند و براساس تجارب، علائق و تواناییهای خود به نوعی به ورزش می‌نگرند، دید و نگاه خود را به فرماندهان و مسئولان رده بالاتر نیز منتقل کرده‌اند.

- تنوع مأموریتها و وظایف هم به نوعی به این ناهماهنگی کمک کرده است. البته بخش زیادی از این موارد طبیعی است. نمی‌توان گفت که باید همه با یک دید صددرصد یکسان به این مقوله بنگرند، اما ناهماهنگی بیش از حد طبیعی در این بحث مورد مذاقه قرار گرفته است.

حال باید دید تأثیرات این تنوع دید در طرحها و برنامه‌ها چه بوده است:

- نبودن سیاست و استراتژی واحد و مشخص در ورزش ن.م

- نبودن طرحهای ادامه‌دار و درازمدت

- نبودن شرایط و ضوابط مشخص و یکسان برای انتخاب مدیران ورزشی

- عدم اطمینان به آینده فعالیتها و ورزشی

موضوع مهم دیگر، عدم به‌کارگیری مدیران مجرب در پستهای ورزشی در ن.م است. موضوع دیگر کمبود فضا و تأسیسات ورزشی است که همواره به عنوان مشکلی آزاردهنده، برنامه‌ها را تحت تأثیر قرار داده است. البته ظرف سالیان اخیر کارهای زیادی در این بخش شده است اما کافی نیست. در بعضی از مناطق هم با استفاده از امکانات سایر جاها، مشکل را کاهش داده‌اند اما در هر حال، مشکل حل نشده است. بویژه با توجه به این نکته که بخشی از نیروهای مسلح به‌گونه‌ای از نظر سازمانی و جغرافیایی و مأموریتی پراکنده‌اند و تأمین اماکن و تأسیسات ورزشی برای آنها بسیار مشکل است.

موضوع بعدی عدم ارتباط با نیروهای مسلح دیگر کشورهاست. بجز شرکت در یکی

دو جلسه سالانه "سیزم" که آن نیز صرفاً توسط مسئول تربیت بدنی ن.م صورت می‌گیرد، تقریباً هیچ ارتباطی با نیروهای مسلح دیگر کشورها در زمینه ورزش وجود ندارد. موضوع دیگر، کمبود نیروی انسانی کارآمد و متخصص است که دلیل آن، عدم پیش‌بینی ساختار مناسب برای آموزش نیروهای تربیت بدنی در ن.م است. افراد براساس علاقه، سوابق و بعضاً اتفاقی و اجباری در این قسمت مشغول به کار شده و مسئولان و مدیران رده بالا هم در این خصوص نیازی احساس نمی‌کرده‌اند.

البته در سالهای اخیر کارهای زیادی برای رفع این نقص، بویژه در سپاه صورت گرفته اما فراگیر نبوده و گرچه مشکل بخشی از سپاه را حل کرده، توانسته است مشکل دیگر بخشهای ن.م را حل کند. این کار باید تعمیم یابد و تقویت شود. موضوع دیگر، ضعف در پرداختن و توجه به ورزش قهرمانی بویژه در سطوح بین‌المللی است. مسابقات داخلی نیروهای مسلح در وضعیت نامطلوبی برگزار می‌شود. برگزاری مسابقات در مکانهای نامناسب، تبلیغات بسیار ضعیف، جوایز بسیار نازل و ... انگیزه شرکت‌کنندگان را بکلی سلب کرده است. مشکل اصلی ادامه حرکت در سطوح بین‌المللی است که ظرف سالیان اخیر نیز کاملاً تضعیف شده است. در حالی که در مسابقات المپیک ارشهای جهان در ایتالیا کاروان ایران با حدود ۱۴۰ نفر شرکت کرد و رتبه ۱۶ را در ارشهای جهان به دست آورد و در بعضی از رشته‌ها مثل فوتبال بسیار خوش درخشید و به مقام نایب قهرمانی رسید در دور بعد، که در کشور کرواسی برگزار شد، هیچ تیمی شرکت نکرد و حضور دیگر تیمها هم در مسابقات بین‌المللی و قهرمانی "سیزم" هم بسیار ضعیف بود. روش اعزام تیمهای ورزشی در ن.م آنقدر پیچیده و نفس‌گیر است که تقریباً راه را بر اعزام تیمهای ن.م که می‌خواهند حتی با هزینه نیروها در مسابقات بین‌المللی شرکت کنند، می‌بندد. شخصاً مجموعه قوانین اعزام تیمهای ورزشی را به مسابقات خارجی در ستاد کل ن.م یکی از عوامل بسیار مهم در این زمینه می‌دانم.

دید کلی ناظر بر اعزام تیمهای ورزشی به مسابقات خارجی همان دید ناظر بر اعزام هیئت‌های نظامی در بخشهای لجستیکی و دفاعی است که دیدگاهی کاملاً اشتباه است و باید این دید عوض شود. تا مسأله اعزام تیمهای ورزشی به مسابقات سیزم حل نشود، نباید انتظار تحرکی در بعد قهرمانی در ورزش ن.م داشت.

پاسخ‌دهندگان، کمبود بودجه و امکانات را از نظر رتبه در رده نهم قرار داده‌اند. این نشان می‌دهد مشکل کمبود بودجه و امکانات کمتر در ورزش ن.م وجود دارد و مشکلات نرم‌افزاری از قبیل کمبود طرح جامع، مشکلات ساختاری و ... بیشتر وجود دارد؛ بویژه اینکه ظرف سالیان اخیر، بودجه ورزش در ن.م رشد چشمگیری داشته است. البته این افزایش بودجه، تمامی بخشها را دربرنگرفته و هنوز تربیت بدنی س ک ن م با مشکل بودجه برای برگزاری برنامه‌ها روبه روست و این بر تمامی فعالیت‌های ورزش ن.م بویژه فعالیت‌های قهرمانی و بین‌المللی تأثیر منفی می‌گذارد.

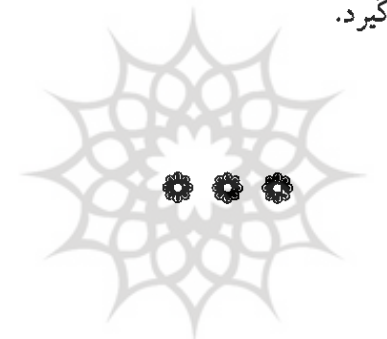
در رده دهم، عدم همکاری بخشهای مختلف ورزش کشور ذکر شده است که نشان‌دهنده همکاری نسبی و خوب بخشهای ورزش کشور با ورزش ن.م است که حاکی از نبودن مشکل عمده در این زمینه است.

آخرین موضوع از دید پاسخ‌دهندگان، مشکلات حفاظتی و امنیتی است که برخلاف تصور بسیاری از افراد، این مشکل، کمترین چالش را برای مدیریت ورزش ن.م ایجاد کرده که در جای خود موضوع بسیار جالبی است در حالی که من تأثیر آن را بیشتر می‌دانستم.

پاسخ‌دهندگان، موضوعات جدیدی را به یازده عامل ارائه شده افزوده‌اند که در پیوست شماره ۲ تمامی آنها ارائه شده است و در اینجا به ذکر بعضی از موارد مهم آن پرداخته می‌شود:

- ضعف برنامه‌ریزی مناسب

- کمبود برنامه‌های آموزشی متناسب با مأموریتها و نیازها
 - بسته عمل کردن ن.م در فضای ورزش کشور
 در پایان این بررسی مجدداً تأکید می‌شود که در این نوشتار کوشش شده است
 چالشهای مدیریت ورزشی نیروهای مسلح از دیدگاه خود آنان و دیگر آگاهان و
 کارشناسان رتبه‌بندی از لحاظ میزان اهمیت و تأثیر آنها در ایجاد مشکلات
 اولویت‌بندی، و مهمترین آنها مختصراً توضیح داده شود؛ گرچه بعضی از نظریات
 نگارنده به دلایل حفاظتی در بعضی از موضوعات، خیلی محدود بیان شده است. امید
 است مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی

پروہش گاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی